

**แนวทางการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ยั่งยืน: กรณีศึกษา
โครงการประกวดห้องสมุดโรงเรียนดีเด่นของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่**

ชโรชินี ชัยมินทร์¹, สุรชาติ พุทธิมา¹, พิสิฐ ศรีใจภา², รัชฎาภรณ์ มูลมาก², และ อรวรา ไสคำ²

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ยั่งยืน จากกรณีศึกษาโครงการประกวดห้องสมุดโรงเรียนดีเด่นของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ห้องสมุดโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ยังขาดแผนพัฒนาระยะยาว ขาดแคลนทรัพยากรดิจิทัลและเทคโนโลยีห้องสมุดอัตโนมัติ มุ่งเน้นบริการเชิงรับมากกว่าเชิงรุก มีความท้าทายในการสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน การจัดหาบุคลากรบรรณารักษ์วิชาชีพ และมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและเทคโนโลยี กรอบแนวทางการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนที่ยั่งยืนจากการศึกษาค้นคว้านี้ ประกอบด้วย 1) มิติด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ที่เน้นการวางแผนอย่างเป็นระบบและการตัดสินใจบนฐานข้อมูล 2) มิติด้านทรัพยากรและเทคโนโลยีที่มุ่งสู่การเป็นห้องสมุดแบบไฮบริด 3) มิติด้านบริการและการเรียนรู้ที่เปลี่ยนบทบาทสู่การเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เชิงรุกและบูรณาการ และ 4) มิติด้านบุคลากรและการสร้างเครือข่ายที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิชาชีพและการสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

คำสำคัญ: ห้องสมุดโรงเรียน, การพัฒนาห้องสมุด, แหล่งเรียนรู้ที่ยั่งยืน

(Received: December 18, 2026; Revised: June 20, 2026; Accepted: June 22, 2026)

สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่¹

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่²

email: charochinee_cha@g.cmru.ac.th, surachart_put@g.cmru.ac.th, pisit_sri@g.cmru.ac.th,

ratchadaporn_m@g.cmru.ac.th, ornwara_sai@g.cmru.ac.th

**Guidelines for Developing School Libraries into Sustainable Learning Resources:
A Case Study of the Outstanding School Library Contest for Schools
under the Chiang Mai Municipality**

Charochinee Chaimin¹, Surachart Putthima¹, Pisit Srijaipha², Ratchadaporn Moonmark²,
and Ornwara Saikham²

Abstract

This article synthesizes guidelines for developing school libraries into sustainable learning resources, based on a case study of the Outstanding School Library Contest for schools under the Chiang Mai Municipality. The study identifies several key challenges: a lack of long-term development plans, a shortage of digital resources and library automation technology, a focus on passive services rather than proactive ones, and difficulties in fostering multi-stakeholder participation, compounded by a scarcity of professional librarians and budget constraints. In response, a framework for sustainable school library development is proposed. This framework consists of four integrated dimensions: 1) strategic management emphasizing systematic planning and data-driven decision-making; 2) resources and technology aimed at creating a hybrid library model; 3) services and learning that shift the library's role to a proactive, integrated learning hub; and 4) personnel and networking focused on professional development and collaborative engagement.

Keywords: School library, Library development, Sustainable learning resource

Department of Information Science, Faculty of Humanities and Social Science, Chiang Mai Rajabhat University
Chiang Mai Rajabhat University Library, Chiang Mai Rajabhat University
email: charochinee_cha@g.cmru.ac.th, surachart_put@g.cmru.ac.th, pisit_sri@g.cmru.ac.th,
ratchadaporn_m@g.cmru.ac.th, ornwara_sai@g.cmru.ac.th

บทนำ

ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม ส่งผลให้บทบาทของสถาบันการศึกษาถูกท้าทายและจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์จากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่การเป็นผู้สร้างระบบนิเวศแห่งการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการทำงานในอนาคต ภายใต้บริบทดังกล่าวห้องสมุดโรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญมากยิ่งขึ้นในฐานะหัวใจของโรงเรียนและเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่มีชีวิต ที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญ (Phueakfak, 2021; Sanitwong Na Ayutthaya, 2017) อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดสากลที่มุ่งพัฒนาให้ห้องสมุดโรงเรียนก้าวไปสู่การเป็นพื้นที่เรียนรู้ร่วมกัน (Learning Commons) และพื้นที่สร้างสรรค์ (Makerspaces) ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ การทำงานร่วมกัน และการสร้างสรรค์นวัตกรรม (Maitaouthong, 2018; Wimolsittichai, 2019) อย่างไรก็ตาม จากงานวิจัยในระดับชาติ พบว่า ห้องสมุดโรงเรียนยังคงเผชิญกับปัญหาสำคัญหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการขาดแคลนบุคลากรบรรณารักษ์วิชาชีพที่มีความรู้ความสามารถโดยตรง ข้อจำกัดด้านงบประมาณที่ไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง ความล่าช้าของทรัพยากรสารสนเทศโดยเฉพาะการขาดแคลนสื่อดิจิทัล รวมถึงภาระงานของครูผู้รับผิดชอบที่มีจำนวนมาก ส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนางานห้องสมุดได้อย่างเต็มศักยภาพ (Kwiecien, et al., 2022; Trongchai, 2011; Wongboonmak, 2023) ปัญหาเหล่านี้ทำให้ห้องสมุดโรงเรียนจำนวนมากยังไม่สามารถทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนยุคดิจิทัลได้อย่างแท้จริง ดังนั้นการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ยั่งยืนจึงไม่ใช่หน้าที่ของบรรณารักษ์หรือโรงเรียนเพียงฝ่ายเดียว แต่เป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกภาคส่วนในสังคมการศึกษา การลงทุนพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนในปัจจุบันถือเป็นการลงทุนเพื่ออนาคตของชาติ ที่จะช่วยสร้างพลเมืองที่รักการอ่านใฝ่เรียนรู้และมีทักษะสำคัญ เช่น การอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์ ตลอดจนสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนสังคมให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืนต่อไป

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมและพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน เทศบาลนครเชียงใหม่เป็นหนึ่งในหน่วยงานที่ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้ดำเนินโครงการประกวดห้องสมุดโรงเรียนดีเด่นขึ้น เพื่อยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพของห้องสมุดโรงเรียนในสังกัด จำนวน 11 แห่ง ให้สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างมีคุณภาพ อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้สถานศึกษาเห็นความสำคัญของการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด (Chiang Mai Municipality, 2025) โครงการดังกล่าวมิได้เป็นเพียงกิจกรรมเชิงส่งเสริมเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นกลไกการประเมินเชิงระบบที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนในระดับปฏิบัติการ ได้อย่างชัดเจน ข้อมูลที่ได้

จากการประเมินจึงมีคุณค่าในการนำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้ บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลการประเมินและข้อเสนอแนะที่ได้จากโครงการประกวดห้องสมุดโรงเรียนดีเด่นของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 โดยใช้เป็นกรณีศึกษาเชิงลึกและนำผลการวิเคราะห์มาสังเคราะห์ร่วมกับองค์ความรู้จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ห้องสมุดโรงเรียนในประเทศไทย เพื่อเสนอกรอบแนวทางการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ยั่งยืน ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งระดับสถานศึกษาและระดับนโยบายต่อไป

สถานการณ์ ปัญหา และความท้าทายของห้องสมุดโรงเรียนไทย

การทำความเข้าใจบริบทของกรณีศึกษาอย่างลึกซึ้งจำเป็นต้องพิจารณาสภาพการณ์ ปัญหา และอุปสรรคของห้องสมุดโรงเรียนในภาพรวมของประเทศตามที่ปรากฏในเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดโรงเรียน ซึ่งสามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. **วิกฤตด้านบุคลากร** ประเด็นปัญหาการขาดแคลนครูบรรณารักษ์วิชาชีพถือเป็นวิกฤตเชิงโครงสร้างที่มีความรุนแรงสูงสุด เนื่องจากเป็นรากฐานของการดำเนินงานห้องสมุดทั้งหมด การที่บุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้จบด้านบรรณารักษศาสตร์โดยตรง ส่งผลให้การบริหารจัดการ การจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศและการให้บริการห้องสมุดขาดประสิทธิภาพ (Phueakfak, 2021) อีกทั้งภาระงานที่ทับซ้อนยังทำให้ไม่สามารถพัฒนางานห้องสมุดได้อย่างต่อเนื่อง ดังงานวิจัยของ Kwiecien, et al. (2022) ที่พบว่า ครูผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 80 ไม่ได้สำเร็จการศึกษาด้านบรรณารักษศาสตร์โดยตรง แต่เป็นการได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบในงานวิจัยของ Senarat and Phongphattanayothin (2016) และ Trongchai (2011) ที่ชี้ให้เห็นว่าการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านบรรณารักษศาสตร์โดยตรง ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนในหลายมิติ กล่าวคือ ส่งผลให้การบริหารจัดการขาดความเป็นระบบ การจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศไม่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนไม่สามารถพัฒนาและออกแบบบริการเชิงรุก รวมถึงการจัดการเรียนรู้ด้านการรู้สารสนเทศ (Information Literacy) ให้แก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ แม้ในสถานศึกษาที่มีครูบรรณารักษ์ ยังพบว่าบุคลากรดังกล่าวต้องเผชิญกับภาระงานด้านการสอนและงานบริหารอื่นจำนวนมาก ซึ่งจำกัดโอกาสในการพัฒนางานห้องสมุดอย่างเต็มศักยภาพ (Songsurapun, et al., 2018) ภาระงานที่เกินขีดความสามารถนี้ส่งผลให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง และขาดการพัฒนาวัฒนธรรมบริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน (Pitithanabodee, 2021) อย่างไรก็ตาม มีความพยายามในการแก้ไขข้อจำกัดดังกล่าวในบางสถานศึกษา โดยการส่งเสริมบทบาทของยุวบรรณารักษ์ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ซึ่งถือเป็นกลไกหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนการให้บริการพื้นฐานและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนได้ในระดับหนึ่ง

(Setthawatbodee, et al., 2024) ทั้งนี้ ปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากรยังคงเป็นข้อจำกัดเชิงโครงสร้างที่สำคัญและส่งผลกระทบไปยังข้อจำกัดด้านคุณภาพในมิติอื่น ๆ ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน

2. ข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากรสารสนเทศ นับเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งงบประมาณที่ไม่เพียงพอและขาดความต่อเนื่อง ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการให้บริการ (Wongboonmak, 2023) ทั้งนี้ ห้องสมุดมักถูกจัดให้อยู่ในลำดับความสำคัญสุดท้ายของการจัดสรรงบประมาณภายในสถานศึกษา (Chaiyaphrom & Muntabutara, 2018) ส่งผลให้การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศเป็นไปอย่างจำกัด ผลจากข้อจำกัดดังกล่าวสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนในด้านคุณภาพและปริมาณของทรัพยากรสารสนเทศ โดยมีงานวิจัยที่พบว่า ห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่ยังคงประสบปัญหาทรัพยากรสารสนเทศล้าสมัย ไม่เพียงพอ และไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน (Philuek & Chaowachai, 2023; Thongdee, et al., 2022) นอกจากนี้ ในบริบทของสังคมดิจิทัล ปัญหาช่องว่างทางเทคโนโลยียังทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการขาดแคลนสื่อดิจิทัล เช่น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์และบทเรียนออนไลน์ ซึ่งยังไม่แพร่หลายในโรงเรียนระดับประถมศึกษา (Chaimin & Sengsri, 2020) สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนถึงความไม่สอดคล้องระหว่างทรัพยากรสารสนเทศที่ห้องสมุดจัดหาเก็บพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน ซึ่งมีแนวโน้มพึ่งพาสื่อดิจิทัลและแพลตฟอร์มออนไลน์มากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนจำนวนหนึ่งลดการใช้บริการห้องสมุดและหันไปใช้แหล่งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตในรูปแบบสื่อดิจิทัลแทน แม้ว่าแหล่งข้อมูลดังกล่าวอาจขาดการตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Wongboonmak, 2023) ด้วยเหตุนี้ ข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากรสารสนเทศจึงถือเป็นปัจจัยข้อจำกัดด้านศักยภาพที่สำคัญในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนให้สามารถตอบสนองต่อบริบทการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ความล้าหลังทางเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐาน นอกเหนือจากข้อจำกัดด้านการขาดแคลนทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลดังที่ได้กล่าวมาแล้ว การขาดการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการห้องสมุดยังคงเป็นปัญหาในเชิงปฏิบัติการ โดยในงานวิจัยของ Chaimin and Sengsri (2020) ชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ได้มีการนำระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (Automated Library System) มาใช้ในการจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศและการให้บริการยืม-คืน ส่งผลให้กระบวนการให้บริการขาดประสิทธิภาพ อีกทั้งยังไม่สามารถจัดเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสถิติการใช้งานเพื่อนำใช้ในการวางแผนและพัฒนาการให้บริการได้อย่างเป็นระบบ ในขณะเดียวกัน ข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพยังคงเป็นอุปสรรคที่พบได้อย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะปัญหาจำนวนที่นั่งที่ไม่เพียงพอ สภาพครุภัณฑ์ที่เก่าและขาดความน่าสนใจ ตลอดจนจำนวนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์สำหรับการสืบค้นสารสนเทศที่ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน (Chaiyaphrom & Muntabutara, 2018; Thongdee, et al., 2022) ปัจจัยดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการให้บริการห้องสมุดของผู้เรียนและลดทอนบทบาทของห้องสมุดในฐานะแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

ดังนั้น ความล้ำทางเทคโนโลยีและข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานจึงอาจถือได้ว่าเป็น ข้อจำกัดเชิงเครื่องมือที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานและศักยภาพในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนในภาพรวม

4. ช่องว่างในการบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอน อุปสรรคสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน คือ การที่ห้องสมุดยังถูกแยกส่วนออกจากกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างชัดเจน แม้ว่าในเชิงแนวคิดและทฤษฎีให้ความสำคัญกับความร่วมมือระหว่างครูบรรณารักษ์และครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ (Kuhapinan, 2016) อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติกลับพบว่าความร่วมมือดังกล่าวเกิดขึ้นในระดับจำกัด ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดด้านภาระงานของบุคลากรทั้งสองฝ่าย ตลอดจนการขาดความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ซึ่งกันและกัน สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ห้องสมุดไม่สามารถบูรณาการตนเองเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังถูกมองว่าเป็นเพียงหน่วยบริการสนับสนุน หรือพื้นที่สำหรับดูแลผู้เรียนในช่วงเวลาที่ผู้สอนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ มากกว่าจะเป็นองค์ประกอบหลักที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดโรงเรียนข้างต้นชี้ให้เห็นว่าห้องสมุดโรงเรียนในประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาเชิงระบบที่เชื่อมโยงกัน ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังและเป็นองค์รวม การศึกษาโครงการประกวดห้องสมุดโรงเรียนดีเด่นของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ในส่วนถัดไป จะช่วยให้เห็นภาพของปัญหาเหล่านี้ในระดับปฏิบัติการที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยจะสะท้อนให้เห็นว่าห้องสมุดโรงเรียนในประเทศไทยกำลังเผชิญกับข้อจำกัดหลายประการที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ได้แก่ ข้อจำกัดด้านการขาดแคลนครูบรรณารักษ์วิชาชีพ ด้านงบประมาณและทรัพยากรสารสนเทศ ความล้ำทางเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนการขาดการบูรณาการเข้ากับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการให้บริการและบทบาทของห้องสมุดในฐานะแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียน

กรณีศึกษาโครงการประกวดห้องสมุดโรงเรียนดีเด่นของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่

โครงการประกวดห้องสมุดโรงเรียนดีเด่นของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 เป็นความพยายามในระดับท้องถิ่นที่จะกระตุ้นและยกระดับคุณภาพห้องสมุดโรงเรียนในสังกัด การวิเคราะห์เกณฑ์การประเมินและข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการตัดสิน ได้ให้ข้อมูลเชิงลึกที่สอดคล้องกับกับปัญหาระดับชาติที่กล่าวมาข้างต้น โดยมีรายละเอียดดังนี้ (Chiang Mai Municipality, 2025)

1. กรอบการประเมิน เกณฑ์การประเมินของโครงการฯ ได้ถูกออกแบบมาอย่างครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการ 2) ทรัพยากรสารสนเทศและสื่อ 3) บริการและกิจกรรม และ 4) การพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) (Office of the Basic Education Commission, 2013) โดยกรอบการประเมินนี้เป็นเครื่องมือ

ในการประเมินผลการดำเนินงานของห้องสมุดของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่ต้องพัฒนาของห้องสมุดแต่ละแห่ง

2. ข้อค้นพบและบทเรียนจากกรณีศึกษา จากการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการตัดสินโครงการประกวดห้องสมุดโรงเรียนดีเด่นของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 สามารถสรุปประเด็นสำคัญที่สะท้อนถึงปัญหาในภาพรวมได้ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารจัดการ คณะกรรมการฯ ให้ข้อสังเกตว่าห้องสมุดส่วนใหญ่ขาดแผนงานในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนที่ชัดเจนและยังไม่ได้นำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้ในการจัดการอย่างเต็มรูปแบบ รวมถึงยังขาดการจัดเก็บสถิติผู้เข้าใช้อย่างสม่ำเสมอ ข้อค้นพบนี้สะท้อนถึงวิกฤตการณ์ด้านบุคลากรในระดับชาติโดยตรง การขาดครูบรรณารักษ์วิชาชีพทำให้การบริหารจัดการเป็นไปในลักษณะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า โดยขาดการวางแผนเชิงกลยุทธ์และการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานของห้องสมุดโรงเรียน

2.2 ด้านทรัพยากรสารสนเทศและสื่อ ข้อเสนอแนะที่ชัดเจน คือ โรงเรียนควรเพิ่มสื่อออนไลน์ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-books) และนำสื่อการเรียนการสอนที่จัดทำโดยครูกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ มาปรับใช้เพื่อให้บริการในห้องสมุด แสดงถึงปัญหาช่องว่างทางดิจิทัลและความล้าหลังทางเทคโนโลยีที่พบในระดับชาติ รวมถึงห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดเทศบาลฯ ยังคงยึดติดกับทรัพยากรสิ่งพิมพ์เป็นหลัก และยังไม่สามารถก้าวไปสู่การเป็นห้องสมุดแบบไฮบริด (Hybrid Library) ที่ให้บริการทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม

2.3 ด้านบริการและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ คณะกรรมการฯ แนะนำให้ห้องสมุดนำสื่อสังคมออนไลน์มาปรับใช้ในกิจกรรมของห้องสมุด และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ห้องสมุดเป็นฐาน (Library-Based Learning) โดยข้อเสนอแนะนี้ชี้ให้เห็นว่าบริการของห้องสมุดส่วนใหญ่ยังคงให้บริการแบบเชิงรับ คือ ห้องสมุดรอให้ผู้เข้ามามากกว่าจะเป็นการบูรณาการห้องสมุดตนเองเข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอนและวิถีชีวิตดิจิทัลของนักเรียน

2.4 ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ข้อเสนอแนะให้มีการประเมินและคัดเลือกหนังสือปีเก่า ๆ ออกจากชั้นบริการและจัดวางตำแหน่งของหนังสือให้เหมาะสมกับการใช้งานของนักเรียน สะท้อนถึงปัญหาพื้นฐานในการจัดการคอลเลกชันและการออกแบบพื้นที่ใช้สอย ซึ่งแม้จะดูเป็นเรื่องเล็กน้อย แต่ก็ส่งผลต่อบรรยากาศและความน่าใช้งานของห้องสมุดโดยตรง ซึ่งเป็นผลมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารจัดการห้องสมุด

โดยสรุป กรณีศึกษาของห้องสมุดโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ได้ยืนยันและสะท้อนภาพอย่างชัดเจนของข้อจำกัดเชิงโครงสร้างและการบริหารจัดการห้องสมุดที่ปรากฏในวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งข้อเสนอแนะของคณะกรรมการตัดสิน โครงการประกวดห้องสมุดโรงเรียนดีเด่นของ

สถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ มิได้เป็นเพียงแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขสำหรับโรงเรียนในสังกัดเท่านั้น หากแต่ยังเป็นบทเรียนเชิงประจักษ์ที่สามารถนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนในระดับประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม

แนวทางการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ยั่งยืน

จากการสังเคราะห์ปัญหาและบทเรียนที่ได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดโรงเรียน และกรณีศึกษาโครงการประกวดห้องสมุดโรงเรียนดีเด่นของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ผู้เขียนจึงได้เสนอกรอบแนวทางการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ยั่งยืน โดยอาศัยกระบวนการทัศน์เชิงนิเวศที่มองห้องสมุดโรงเรียนในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบหลากหลายและมีปฏิสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ทั้งในมิติของนโยบายเพื่อบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ มิติด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรและเทคโนโลยี มิติด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อการให้บริการและส่งเสริมการเรียนรู้ และมิติด้านบุคลากรและเครือข่าย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. มิติด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ เป็นกลไกหลักในการกำหนดทิศทางการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน เริ่มต้นจากการบริหารจัดการที่มีวิสัยทัศน์และเป็นระบบและดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 การจัดทำแผนพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนเชิงกลยุทธ์ ผู้บริหารและครูบรรณารักษ์หรือครูผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดต้องร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาห้องสมุดระยะ 3-5 ปี ที่มีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน โดยแผนดังกล่าวต้องสอดคล้องกับบริบทและแผนพัฒนาสถานศึกษาโดยรวม

1.2 การบริหารจัดการบนฐานข้อมูล โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ซึ่งปัจจุบันมีซอฟต์แวร์โอเพนซอร์สที่ไม่มีค่าใช้จ่าย เช่น OBEC Library Automation System เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศและให้บริการยืม-คืนและเก็บสถิติการใช้งานอย่างเป็นระบบ และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อวางแผนการจัดหาทรัพยากรและออกแบบบริการให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้

1.3 การบริหารงบประมาณเชิงรุก มีการจัดทำแผนงบประมาณที่ชัดเจนและสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ ควบคู่ไปกับการแสวงหาแหล่งงบประมาณเพิ่มเติมจากภายนอก เช่น การขอรับบริจาคจากชุมชน ศิษย์เก่า หรือการเขียนโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ (Moonmuang & Sanjaiprom, 2023)

2. มิติด้านทรัพยากรและเทคโนโลยี ห้องสมุดโรงเรียนต้องพัฒนาให้เป็นห้องสมุดยุคใหม่ อาทิ ห้องสมุดแบบไฮบริด (Hybrid Library) ที่ผสานทรัพยากรสิ่งพิมพ์และดิจิทัลเข้าด้วยกันอย่างลงตัว (Pawinun, 2015) ห้องสมุดต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดห้องสมุดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการและสนับสนุนให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการอ่านและรักการอ่านหนังสือ โดยมีแนวทางดังนี้

2.1 การพัฒนาคอลเลกชันแบบผสมผสาน โดยกำหนดนโยบายการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ และสื่อการเรียนรู้ที่ชัดเจน โดยให้ความสำคัญกับการจัดหาสื่อดิจิทัลควบคู่ไปกับหนังสือฉบับจริง โดยอาจเริ่มต้นจากการรวบรวมและจัดบริการแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ให้บริการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เช่น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากสถาบันอุทยานการเรียนรู้ (TK Park) หรือจากหอสมุดแห่งชาติ เป็นต้น

2.2 การสร้างห้องสมุดดิจิทัลของโรงเรียน โดยรวบรวมและจัดระบบสื่อการสอนที่ครู กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ จัดทำขึ้น เช่น คลิปวิดีโอ เกมในวิชาต่าง ๆ และผลงานของนักเรียน มาสร้างเป็น คลังทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลของโรงเรียนที่สามารถเข้าถึงได้ผ่านเว็บไซต์หรือแพลตฟอร์มของโรงเรียน

2.3 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี ควรลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น เช่น การเพิ่มจำนวนคอมพิวเตอร์สำหรับสืบค้น การติดตั้งเครือข่าย Wi-Fi ที่ครอบคลุม และการจัดหาหม้อสำหรับใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

2.4 ห้องสมุดในสังกัดของเทศบาลนครเชียงใหม่ ควรมีการแลกเปลี่ยนหรือหมุนเวียน ทรัพยากรที่ช่วยส่งเสริมการอ่านให้กับนักเรียน เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และส่งเสริมให้เกิดการใช้ทรัพยากร ได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

3. มิติด้านบริการและส่งเสริมการเรียนรู้ ห้องสมุดโรงเรียนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้บริการเชิงรับสู่ การเป็นหุ้นส่วนและผู้ร่วมออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกกับครูผู้สอนในโรงเรียน ดังนี้

3.1 การบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอน (Library-Based Learning) ซึ่งครูบรรณารักษ์หรือครู ผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดต้องทำงานร่วมกับครูผู้สอนอย่างใกล้ชิดในลักษณะการสอนร่วม (Co-teaching) เพื่อร่วมกันออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมที่ให้นักเรียนต้องใช้ทักษะและทรัพยากรสารสนเทศ ของห้องสมุดในการค้นคว้าและสร้างสรรค์ผลงาน (Kuhapinan, 2016)

3.2 การพัฒนาบริการดิจิทัลและการสื่อสารเชิงรุก โดยใช้ช่องทางโซเชียลมีเดีย เช่น เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ดีกิต็อก ฯลฯ ในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมห้องสมุด แนะนำหนังสือใหม่ และสื่อสารกับผู้ใช้งาน (Chaimin & Yuangsoi, 2018)

3.3 การจัดกิจกรรมที่หลากหลายและสร้างสรรค์ ควรพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ให้มากกว่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น การจัดพื้นที่สร้างสรรค์ (Makerspace) วนาคย้อม การจัดกิจกรรมที่บูรณาการกับ สะเต็มศึกษา (STEM) การใช้บอร์ดเกมเพื่อการเรียนรู้ หรือการจัดอบรมทักษะดิจิทัลให้แก่นักเรียนและครู (Pitithanabodee, 2020; Wongsawangsi & Hongthong, 2022)

4. มิติด้านบุคลากรและการสร้างเครือข่าย ในการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนนั้น นอกจากต้อง อาศัยบุคลากรเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนแล้ว ยังต้องพึ่งพาเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในและภายนอก โรงเรียนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนา อย่างไรก็ตามปัญหาสำคัญที่พบในหลายสถานศึกษาคือการ ขาดแคลนครูบรรณารักษ์ที่มีคุณวุฒิเฉพาะทาง ส่งผลให้การบริหารจัดการห้องสมุดขาดความต่อเนื่อง ส่งผล

ให้ประสิทธิภาพการให้บริการห้องสมุดลดลง และไม่สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ดังนั้น การพัฒนาด้านบุคลากรและเครือข่ายจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนี้

4.1 การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารโรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูบรรณารักษ์หรือครูผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดได้เข้ารับการอบรมและพัฒนาความรู้ด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เทคโนโลยีที่ใช้ในงานห้องสมุด และความรู้ด้านการบริหารจัดการงานห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อทดแทนข้อจำกัดด้านการขาดแคลนบุคลากรเฉพาะทาง และยกระดับคุณภาพการดำเนินงานห้องสมุดให้มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น

4.2 การเสริมสร้างพลังของยุวบรรณารักษ์ โดยการพัฒนาโครงการยุวบรรณารักษ์อย่างเป็นระบบ มีการอบรมให้ความรู้ มอบหมายบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียน ไม่เพียงแต่เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระงานของครูผู้ดูแลห้องสมุด แต่ยังเป็นการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบ และทักษะการทำงานร่วมกันให้แก่นักเรียน (Songsurapun et al., 2018) ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของนโยบายการศึกษาแห่งชาติ

4.3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โรงเรียนควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับห้องสมุดโรงเรียนอื่นในพื้นที่ ห้องสมุดประชาชน และห้องสมุดมหาวิทยาลัย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันทรัพยากร และสนับสนุนองค์ความรู้ด้านวิชาชีพ และการจัดกิจกรรมร่วมกัน (Rattanasin, 2018) โดยเฉพาะในกรณีที่โรงเรียนไม่มีครูบรรณารักษ์ประจำ เครือข่ายดังกล่าวจะช่วยเสริมศักยภาพในการดำเนินงานและลดข้อจำกัดด้านบุคลากร นอกจากนี้ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและผู้ปกครองยังเป็นกลไกสำคัญในการระดมทรัพยากรและส่งเสริมการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ห้องสมุดโรงเรียนในประเทศไทย รวมทั้งการวิเคราะห์กรณีศึกษาโครงการประกวดห้องสมุดโรงเรียนดีเด่นของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ สามารถสังเคราะห์ให้เห็นถึงสภาพปัญหาได้อย่างชัดเจน กล่าวคือ แม้ห้องสมุดโรงเรียนจะมีศักยภาพในการเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน แต่ยังมีข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง ได้แก่ การขาดแคลนบุคลากรวิชาชีพ ขอบประมาณที่ไม่เพียงพอ การเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศที่จำกัด และความไม่พร้อมด้านเทคโนโลยี ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยตรง ปัญหาดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบในลักษณะต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ กล่าวคือ เมื่อไม่มีครูบรรณารักษ์ที่มีความเชี่ยวชาญ การบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ย่อมขาดคุณภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันการขาดแคลนงบประมาณและ

โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี ทำให้เกิดข้อจำกัดในการพัฒนาห้องสมุดไปเป็นห้องสมุดดิจิทัลหรือห้องสมุดไฮบริด ทำให้ไม่สอดคล้องกับบริบทการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ การแก้ไขปัญหาจึงไม่สามารถดำเนินการในระดับสถานศึกษาเพียงลำพังได้ เนื่องจากข้อจำกัดดังกล่าวมีรากฐานจากโครงสร้างการบริหารจัดการในระดับนโยบายของรัฐ ทั้งในด้านการจัดสรรอัตรากำลัง การกระจายงบประมาณ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา ดังนั้น การขับเคลื่อนการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัยการขับเคลื่อนระดับนโยบายที่มีความชัดเจนและเป็นระบบ จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. สำหรับหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดจะให้การสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอแล้ว ควรพิจารณาประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การสนับสนุนบุคลากรวิชาชีพ ผลักดันและสนับสนุนให้มีการบรรจุครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิการศึกษาโดยตรงในสถานศึกษา โดยอาจเริ่มต้นจากการจัดสรรอัตราจ้างพิเศษ หรือการสนับสนุนทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาครูที่มีอยู่ให้มีความรู้ความสามารถทางวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

1.2 การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานกลาง พิจารณาการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่สามารถใช้ร่วมกันได้ เช่น การจัดซื้อระบบห้องสมุดอัตโนมัติแบบคลาวด์ (Cloud-based Integrated Library System) หรือการสมัครสมาชิกฐานข้อมูลออนไลน์กลางสำหรับโรงเรียนในสังกัด เพื่อลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกัน

2. สำหรับหน่วยงานการศึกษาระดับชาติ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) การบริหารจัดการและให้บริการในห้องสมุดโรงเรียนจำเป็นต้องใช้บุคลากรมืออาชีพที่มีความรู้เฉพาะด้านในการดำเนินงาน ดังนั้น หน่วยงานการศึกษาระดับชาติจึงควรเห็นความสำคัญกับประเด็นดังกล่าว โดยควรให้การสนับสนุนดังนี้

2.1 การทบทวนนโยบายอัตรากำลัง โดยการกำหนดอัตรากำลังครูบรรณารักษ์อย่างชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำระหว่างโรงเรียนขนาดต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในระยะยาว

2.2 การส่งเสริมแพลตฟอร์มทรัพยากรดิจิทัลระดับชาติ พัฒนาหรือส่งเสริมให้มีแพลตฟอร์มกลางสำหรับทรัพยากรการเรียนรู้ดิจิทัลที่มีคุณภาพและโรงเรียนทั่วประเทศสามารถเข้าถึงได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย เพื่อลดช่องว่างทางดิจิทัลและสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาในศตวรรษที่ 21

จากบทสรุปและข้อเสนอแนะดังกล่าว เหตุผลสำคัญของการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของห้องสมุดโรงเรียนจึงขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐและการนำมาปฏิบัติ โดยการยกระดับการสนับสนุนในระดับนโยบายให้สอดคล้องกับความต้องการในระดับพื้นที่ พร้อมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของสถานศึกษาให้สามารถนำแนวทางการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติได้จริง อันจะนำไปสู่การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างยั่งยืน

References

- Chaimin, C., & Sengsri, S. (2020). Situation of primary school library under the office of the Basic Education Commission (OBEC) in Thailand. *The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)*, 26(1), 23-35. [In Thai]
- Chaimin, C., & Yuangsoi, P. (2018). Reading promotion in digital age schools. *Journal of Education Naresuan University*, 21(3), 356-368. [In Thai]
- Chaiyaphrom, W., & Muntabutara, S. (2018). A development strategy of the operation concerning library of standard school at Chomthong School, Chiang Mai Province. *Academic Journal of MBU Lanna*, 7(2), 28-36. [In Thai]
- Chiang Mai Municipality. (2025). *Official Letter No. ChM 52006/12512 regarding the request for judges for the outstanding school library competition project for fiscal year 2025*. (Unpublished document). [In Thai]
- Kuhapinan, C. (2016). Cooperation of teacher – librarian with teacher in school. *Journal of Humanities and Social Sciences Bansomdejchaopraya Rajabhat University*, 10(1), 67-74. [In Thai]
- Kwiecien, K., Hoaihongthong, S., Chitiyaphol, J., Phrompan, I., & Chuenchom, S. (2022). The competency of teacher librarians for providing school library services smart. *Journal of Information Science Research and Practice*, 40(2), 116-133. [In Thai]
- Maitaouthong, T. (2018). School libraries in the 21st century: Global concepts. *T.L.A. Bulletin*, 62(2), 1-17. [In Thai]
- Moonmuang, S., & Sanjaiprom, S. (2023). Good practices in school library management of promote lifelong learning under the Lamphun Primary Educational Services Area Office 1, *Journal of Graduate Studies Review MCU Phrae*, 9(1), 166-179. [In Thai]

- Office of the Basic Education Commission. (2013). *School library standards of the Office of the Basic Education Commission 2013*. Ministry of Education. [In Thai]
- Pawinun, P. (2015). Social environmental provision to promote reading interest and behavior of Pratomsuksa 6 students in Buriram province: A case study of Thai, Laos Esarn, Thai Khmer, Suay and Thai Khorat ethnicities. *Journal of Humanities and Social Sciences Valaya Alongkorn*, 9(3), 209-220. [In Thai]
- Philuek, K., & Chaowachai, S. (2023). The library administration of secondary school under secondary educational service area office Sukhothai. *Sisaket Rajabhat University Journal*, 17(1), 78-88. [In Thai]
- Phueakfak, S. (2021). The importance of teacher-librarians in elementary school libraries. *Journal of Liberal Art of Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi*, 3(1), 65-78. [In Thai]
- Pitithanabodee, N. (2020). STEM education in school libraries. *Journal of Humanities and Social Science Review (JHSSR)*, 22(2), 34-45. [In Thai]
- Pitithanabodee, N. (2021). Research on the promotion of reading in school library. *Reading Journal Thailand Reading Association*, 25(2), 85-95. [In Thai]
- Pawinun, P. (2015). Social environmental provision to promote reading interest and behavior of Pratomsuksa 6 students in Buriram province: A case study of Thai, Laos Esarn, Thai Khmer, Suay and Thai Khorat ethnicities. *Journal of Humanities and Social Sciences Valaya Alongkorn*, 9(3), 209-220. [In Thai]
- Rattanasin, S. (2018). The university library resources sharing to the school library: Ongkharak library and secondary school library, Nakhon Nayok province, *T.L.A. Bulletin*, 62(1), 30-42. [In Thai]
- Sanitwong Na Ayutthaya, A. (2017). The development of Bangkok public library libraries. *T.L.A. Bulletin*, 61(1), 10-19. [In Thai]
- Senarat, C., & Phongphattanayothin, C. (2016). The qualities and basic skill for the primary school librarians of the private education commission in Bangkok. *Journal of Information Technology and Innovation*, 15(1), 58-68. [In Thai]
- Setthawatbodee, S., Chinsomboon, M., Saisema, M., Thanupetch, A., Sichaliang, A., & Noochuai, W. (2024). The roles of student librarians in the operations of school library: A case study of the schools under Sakaeo Provincial Administrative Organization. *Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajachat University*, 18(3), 212-222. [In Thai]

- Songsurapun, K., Pawinun, P., Prasertwong, P. R., & Settawatbhodi, S. (2018). Participation of student library assistant in the secondary schools in Nakhon Pathom. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 11(1), 103-119. [In Thai]
- Thongdee, P., Sarika, A., & Wilaikum, F. (2022). A study of student' s problem and needs towards the use of the Chalermkhansatree school library. *Aksara Pibul Journal*, 3(1), 47-59. [In Thai]
- Trongchai, S. (2011). *A learning resource center model for primary schools under the Samut Sakhon Primary Educational Service Area Office* [Master's thesis]. Ramkhamhaeng University. [In Thai]
- Wimolsittichai, N. (2019). School library makerspace: Learning resources for developing 21st century skill. *T.L.A. Bulletin*, 63(1), 1-29. [In Thai]
- Wongboonmak, S. (2023). A study of conditions and operational challenges in secondary school libraries under the office of Kamphaeng Phet' s secondary education service area. *T.L.A. Research Journal*, 16(1), 19-36. [In Thai]
- Wongsawangsi, S., & Hongthong, P.-oranut. (2022). Reading promotion games for elementary school libraries. *Journal of Humanities and Social Sciences Review*, 24(2), 31-44. [In Thai]